

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 3.4.2002
COM(2002) 166 τελικό

2002/0079 (CNS)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**περί εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια κατά την
εργασία στους αυτοαπασχολούμενους**

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ενδιαφέρον που αποδίδει η Επιτροπή στη συγκεκριμένη πρωτοβουλία απορρέει από τη διαπίστωση ότι οι εργαζόμενοι που ασκούν την επαγγελματική δραστηριότητα τους εκτός εργασιακής σχέσης με εργοδότη ή, γενικώς, χωρίς οιοδήποτε δεσμό απασχόλησης ή υπαγωγής σε τρίτο δεν καλύπτονται -κατά κανόνα- από τις κοινοτικές οδηγίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία.

Ωστόσο, οι αυτοαπασχολούμενοι αντιμετωπίζουν, τις περισσότερες φορές, τους ίδιους κινδύνους υγείας και ασφάλειας με τους μισθωτούς και η ανάληψη σχετικής κοινοτικής πρωτοβουλίας κρίνεται απαραίτητη.

Το κοινοτικό πρόγραμμα στον τομέα της ασφάλειας, της υγιεινής και της υγείας κατά την εργασία 1996-2000¹ προβλέπει στο πλαίσιο της ενέργειας 8 «την εξέταση της ανάγκης για διατύπωση πρότασης για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία των αυτοαπασχολούμενων κατά την εργασία». Η Επιτροπή έκρινε ότι ο διαρκώς αυξανόμενος αριθμός των αυτοαπασχολούμενων οι οποίοι δεν καλύπτονται από την κοινοτική νομοθεσία που βασίζεται στο άρθρο 137 της συνθήκης (πρώην άρθρο 118Α) καθιστούσε απαραίτητη τη λεπτομερή εξέταση της κατάστασης που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και των μέσων που διαθέτει στο συγκεκριμένο τομέα.

Στο πλαίσιο αυτό ήδη από το 1996, οι υπηρεσίες της Επιτροπής άρχισαν να προβληματίζονται και να εξετάζουν το επίπεδο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων κατά την εργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ανάλυσης αποδεικνύουν ότι οι τομείς όπου είναι συγκεντρωμένοι οι αυτοαπασχολούμενοι (μεταφορές, γεωργία, κατασκευαστικός τομέας, αλιεία) παρουσιάζουν συχνά υψηλά ποσοστά κινδύνου. Η κάλυψη που παρέχει το κοινοτικό δίκαιο είναι επιπλέον περιορισμένη, ενώ παρατηρείται μεγάλη ανομοιογένεια στις εθνικές νομοθεσίες.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Ασφάλεια, την Υγιεινή και την Προστασία της Υγείας στο Χώρο Εργασίας (CCSHS) συνέστησε το 1997 ομάδα εργασίας για τους αυτοαπασχολούμενους, η οποία είναι επιφορτισμένη να «προετοιμάσει γνωμοδότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για το φάσμα πιθανών ενεργειών σε κοινοτικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της ανάγκης που ενδέχεται να δημιουργηθεί και των προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν από την επέκταση των μέτρων για την υγεία και την ασφάλεια της Κοινότητας στους αυτοαπασχολούμενους εργαζομένους».

Κατά την πορεία των εργασιών της εν λόγω ομάδας εργασίας και με σκοπό να αποτυπωθεί η πραγματική κατάσταση των αυτοαπασχολούμενων στο σύνολο των κρατών μελών, η Επιτροπή ζήτησε από τον οργανισμό του Μπίλμπάο να συγκεντρώσει πληροφορίες από τα κράτη μέλη ώστε να εξακριβώσει κατά πόσον το παράγωγο δίκαιο των οδηγιών για την υγεία και την ασφάλεια επεκτάθηκε στους

¹ COM(95)282 τελικό, ΕΕ C262 της 07.10.1995, σ.18.

αυτοαπασχολούμενους και με ποιους τρόπους. Σε δεύτερο στάδιο, και για να αποκτήσει πληρέστερη γνώση επί του θέματος, η Επιτροπή ζήτησε από τον οργανισμό του Μπιλμπάο να της διαβιβάσει νέα σειρά πληροφοριών ανά κράτος μέλος σχετικά με την κατάσταση των αυτοαπασχολούμενων, τόσο στις πρακτικές όσο και στις νομικές πτυχές της.

Γενικά, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ευρωπαϊκή κοινωνική ατζέντα², όπως εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια³, ζητεί από την Επιτροπή ζητεί από την Επιτροπή να εκπονήσει το 2002 κοινοτική στρατηγική στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία ώστε να συμβάλει στο στόχο της πρόβλεψης και της αξιοποίησης των αλλαγών που σημειώνονται στο εργασιακό περιβάλλον, αναπτύσσοντας νέα ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας· σημειώνεται επίσης ότι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στο ψήφισμά της για το γενικό κοινοτικό πλαίσιο στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στους χώρους εργασίας⁴ προτείνει όσον αφορά τις συνθήκες των αυτοαπασχολούμενων να αναπτυχθούν με συστηματικό τρόπο μέτρα ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, συγκριτικής αξιολόγησης και έρευνας.

II. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τον οργανισμό του Μπιλμπάο για τη σημερινή κατάσταση όσον αφορά την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων στα κράτη μέλη⁵ οδηγούν στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Ορισμένα κράτη μέλη επέκτειναν το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στους αυτοαπασχολούμενους. Αυτό συνέβη στην Πορτογαλία και την Ιρλανδία όπου η νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία ισχύει τόσο για τους μισθωτούς όσο και για τους αυτοαπασχολούμενους και, σε μικρότερο βαθμό, στη Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Σουηδία.
- Όσον αφορά τα άλλα κράτη μέλη, οι εθνικές νομοθεσίες τους σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας δεν ισχύουν για τους αυτοαπασχολούμενους. Ωστόσο, από ορισμένες απόψεις (π.χ., οι διατάξεις περί υγείας κατά την εργασία) ή σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ., όταν οι αυτοαπασχολούμενοι εργάζονται σε εργοτάξιο ή με τη μορφή υπεργολαβίας) οι αυτοαπασχολούμενοι καλύπτονται και πρέπει, ως εκ τούτου, να τηρούν τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας.

III. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το άρθρο 3 της οδηγίας πλαισίου 89/391/ΕΟΚ σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση καλύτερης ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία⁶

² COM(2000) τελικό, 28.6.2000

³ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια, 7-9.12.2000. Συμπεράσματα της Προεδρίας, παράρτημα I.

⁴ ΕΕ C51 της 23.2.2000, σ.33

⁵ Βλέπε στο παράρτημα περίληψη σχετικά με την κατάσταση της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων στα κράτη μέλη

ορίζει τους εργαζόμενους ως πρόσωπα που απασχολούνται από εργοδότη, ορισμός ο οποίος ισχύει για όλες τις επί μέρους οδηγίες της οδηγίας πλαισίου.

Ωστόσο, ιδιαίτερη μνεία αξίζουν δύο οδηγίες που βασίζονται στο άρθρο 137 (πρώην άρθρο 118Α):

- Η οδηγία 92/57/ΕΟΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια⁷, η οποία συνεξετάζει τους αυτοαπασχολούμενους που ασκούν δραστηριότητα σε εργοτάξιο από τη στιγμή όπου, λόγω της συγκεκριμένης δραστηριότητας, αποτελούν δυνητική πηγή κινδύνου για τους μισθωτούς που βρίσκονται στον ίδιο χώρο. (Στην προκειμένη περίπτωση, συνεπώς, δεν πρόκειται για την εγγύηση της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων, αλλά για την υπαγωγή τους σε ορισμένους κανόνες, ώστε να περιοριστούν ή να μειωθούν οι κίνδυνοι στους οποίους θα εξέθεταν ενδεχομένως τους άλλους εργαζόμενους.)

και

- Η οδηγία 92/29/ΕΟΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την προώθηση βελτιωμένης ιατρικής περίθαλψης στα πλοία⁸, η οποία δεν συνιστά επί μέρους οδηγία της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ και η οποία περιλαμβάνει ευρύτατο ορισμό των εργαζομένων, περικλείοντας τους αυτοαπασχολούμενους χωρίς, ακόμη και σ' αυτήν την περίπτωση, να πρόκειται για πράξη που αφορά αποκλειστικά τους αυτοαπασχολούμενους και το ίδιο σκεπτικό που προαναφέρθηκε για την οδηγία 92/57/ΕΟΚ, σύμφωνα με το οποίο η προστασία των αυτοαπασχολούμενων συνιστά απλώς παράμετρο της προστασίας των μισθωτών, διατρέχει – τηρουμένων των αναλογιών – την οδηγία 92/29/ΕΟΚ.

Επιπλέον, πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι η οδηγία 2001/45/CE⁹ σχετικά με τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας για την εκτέλεση προσωρινών εργασιών σε ύψος αναφέρεται, σε μία αιτιολογική σκέψης της, στους αυτοαπασχολούμενους, υπενθυμίζοντας ότι, κατά τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας, ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια και την υγεία των απασχολούμενων.

IV. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Παρά το γεγονός ότι το ουσιαστικό μέρος της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στο χώρο εργασίας δεν τους καλύπτει, οι αυτοαπασχολούμενοι αντιμετωπίζουν τις περισσότερες φορές τους ίδιους κινδύνους υγείας και ασφάλειας με τους μισθωτούς.

Επιπλέον, στους τομείς ακριβώς που θεωρούνται τομείς υψηλού κινδύνου, δηλ., στη γεωργία, στην αλιεία, στον τομέα των κατασκευών, στις μεταφορές και στις υπηρεσίες, ασκεί τις δραστηριότητές του το μεγαλύτερο ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων. Από τα τελευταία διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα προκύπτει ότι αν και το ποσοστό εργατικών ατυχημάτων των αυτοαπασχολούμενων είναι

⁶ ΕΕ L183, της 29.06.1989, σ.1.

⁷ ΕΕ L 245 της 26.08.1992, σ. 6.

⁸ ΕΕ L113, της 30.04.1992, σ.19.

⁹ ΕΕ L 195 της 19.7.2001, σ. 46

κατώτερο από το μέσο όρο, το ποσοστό των θανατηφόρων ατυχημάτων υπερβαίνει κατά πολύ το μέσο όρο¹⁰.

Το Μάιο του 1999, η Συμβουλευτική Επιτροπή εξέδωσε ευνοϊκή γνώμη σχετικά με το σχέδιο σύσταση του Συμβουλίου που είχαν υποβάλει οι υπηρεσίες της Επιτροπής, αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα κοινοτικής πρωτοβουλίας στον τομέα της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή (CCSHS) σε σχετική γνωμοδότηση επισήμανε ότι η αύξηση των αυτοαπασχολούμενων σε πολλά κράτη μέλη οφείλεται και στην ευρύτερη εξέλιξη της διάρθρωσης της απασχόλησης, εφόσον οι επιχειρήσεις μειώνουν το μέγεθός τους αναθέτοντας πολλά έργα με τη μορφή υπεργολαβίας σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και σε αυτοαπασχολούμενους. Τούτο δημιουργεί καινούργια προβλήματα συνεργασίας μεταξύ των μικρών επιχειρήσεων και διατήρησης αρραγούς στάσης όσον αφορά την ασφάλεια στις πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερντάμ και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 138 (2 και 3) της συνθήκης, οι κοινωνικοί εταίροι στο ευρωπαϊκό επίπεδο κλήθηκαν να εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με την ανάγκη πρωτοβουλίας στον εν λόγω τομέα, σε πρώτο στάδιο, το Μάρτιο του 2001· οι κοινωνικοί εταίροι τάχθηκαν σχεδόν ομόφωνα υπέρ ενός μη δεσμευτικού μέσου σε κοινοτικό επίπεδο, το οποίο θα κάλυπτε κυρίως τις πτυχές που συνδέονται με την πληροφόρηση/ευαισθητοποίηση, την κατάρτιση, την ειδική ιατρική παρακολούθηση της υγείας και την πρόληψη.

Στο βαθμό που το άρθρο 137 της συνθήκης προσφεύγει σε μία μόνον οδηγία ως νομικό μέσο δράσης στο σχετικό τομέα, προτείνεται το παρόν σχέδιο σύστασης να βασιστεί στο άρθρο 308 της συνθήκης.

Πράγματι, εξακολουθεί να είναι πιθανή η ανάληψη κοινωνικής δράσης στον εν λόγω τομέα με προσφυγή στο άρθρο 308 της συνθήκης που προβλέπει τη δυνατότητα έγκρισης των κατάλληλων μέτρων που θεωρούνται αναγκαία για την πραγματοποίηση ενός από τους στόχους της στο πλαίσιο της λειτουργίας της κοινής αγοράς. Είναι προφανές ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων συμβάλει στην πραγματοποίηση ενός από τους στόχους της Κοινότητας, δηλαδή στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας στον εν λόγω τομέα.

Το γεγονός ότι η σημαντική πλειονότητα των κρατών μελών δεν προβλέπει νομική προστασία για την υγεία και την ασφάλεια των αυτοαπασχολούμενων δημιουργεί μεγάλη ανομοιογένεια όσον αφορά τα επίπεδα προστασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπό το φως της αρχής της επικουρικότητας, τα κενά που παρουσιάζει η νομοθεσία της ΕΕ και των κρατών μελών στον τομέα αυτό αποδεικνύουν ότι η ανάληψη δράσης σε κοινοτικό επίπεδο είναι απαραίτητη προκειμένου να διασφαλιστεί ελάχιστο επίπεδο προστασίας των αυτοαπασχολούμενων έναντι των επαγγελματικών

¹⁰ Eurostat – «Statistiques en Bref» Πληθυσμός και κοινωνικές συνθήκες: αριθ. 16/2001 «Τα εργατικά ατυχήματα στην ΕΕ 1998-99» και αριθ. 17/2001 «Τα προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία στην ΕΕ 1998-99».

κινδύνων. Η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο να επιτρέψει, σε πρώτο στάδιο, στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τα επιβεβλημένα μέτρα οικειοθελώς, βάσει της παρούσας πρότασης σύστασης του Συμβουλίου, και, εάν κριθεί απαραίτητο, αφού αξιολογηθεί η αρχική περίοδος εφαρμογής, μέσω δεσμευτικής πράξης.

Στο βαθμό που ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη λάβει μέτρα για τους αυτοαπασχολούμενους σε εθνικό επίπεδο, η προτεινόμενη πρωτοβουλία δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να θεωρηθεί υπερβολική, ενώ τηρεί την αρχή της αναλογικότητας. Τα κράτη μέλη που δεν έχουν λάβει ακόμη μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων θα ήταν δυνατόν να επωφεληθούν πλέον από τα ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα που απορρέουν από την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων.

Παράρτημα

Εφαρμογή του εθνικού δικαίου για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία

1. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΟΥ ΕΚΤΕΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: Οι αυτοαπασχολούμενοι καλύπτονται από τις κανονιστικές διατάξεις που εφαρμόζονται αδιακρίτως στους μισθωτούς και τους αυτοαπασχολούμενους.

ΙΡΑΝΔΙΑ: Η νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία εφαρμόζεται και στους αυτοαπασχολούμενους.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ: Στις βασικές διατάξεις του νόμου για την υγεία και την ασφάλεια (*Health and Safety Act*) του 1974 και των κανονισμών για το χώρο εργασίας (*Workplace (Health, Safety and Welfare) Regulations*) του 1992, η έννοια της "εργασίας" ορίζεται ως η εργασία τόσο η μισθωτή όσο και η ανεξάρτητη. Ο νόμος για την υγεία και την ασφάλεια του 1974 επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις στους αυτοαπασχολούμενους, όπως και οι κανονισμοί για τη διαχείριση της υγείας και της ασφάλειας (*Management of Health and Safety* που τους επιβάλλουν την υποχρέωση πραγματοποίησης αξιολόγησης των κινδύνων.

Επίσης, οι κανονισμοί του 1992 για τον εργασιακό εξοπλισμό (*Work Equipment Regulations*) ισχύουν σαφώς και για τους αυτοαπασχολούμενους.

Σε ό,τι αφορά τους κανονισμούς για την υγεία και την ασφάλεια που αφορούν ειδικότερα την εργασία μπροστά σε εξοπλισμό οθόνης (*Health and Safety (Working on Display Screen Equipment) Regulations*), επιβάλλουν ορισμένες από τις προδιαγραφές της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ στους αυτοαπασχολούμενους παρ' όλο που η προστασία που τους παρέχουν είναι λιγότερο εκτεταμένη από αυτήν που δικαιούνται οι μισθωτοί.

Αντίθετα, οι κανονισμοί για το χειροκίνητο χειρισμό φορτίων και τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό (*Regulations on Manual Handling of loads and Personal Protective Equipment*) δεν εφαρμόζονται στους αυτοαπασχολούμενους.

ΛΑΝΙΑ: Η νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία (§ 2 *arbejdsmiljøloven*) ισχύει για οποιαδήποτε εργασία πραγματοποιείται για έναν εργοδότη.

Ένα τέτοιο κριτήριο που δεν προκαλεί παρέμβαση της έννοιας του εργαζομένου δεν αποκλείει συνεπώς τους αυτοαπασχολούμενους από το πεδίο εφαρμογής του νόμου.

Πολλοί από τους κανόνες της νομοθεσίας για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία έχουν νόημα μόνο στο πλαίσιο μιας σταθερής σχέσης μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου, για παράδειγμα, σε θέματα πληροφόρησης, παροχής οδηγιών και κατάρτισης.

Κατά συνέπεια, οι κανόνες που μπορούν να εφαρμοστούν στους αυτοαπασχολούμενους είναι, εκ φύσεως, λιγότεροι από τους κανόνες που εφαρμόζονται στους μισθωτούς εργαζομένους. Πρόκειται για γενικές αρχές της

νομοθεσίας για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, για κανόνες σχετικούς με τη χρήση εξοπλισμού εργασίας ή με την οργάνωση και την εκτέλεση της εργασίας.

ΣΟΥΗΔΙΑ: Η νομοθεσία για το εργασιακό περιβάλλον εφαρμόζεται μερικώς στον ίδιο τον εργοδότη. Είναι επίσης η περίπτωση επιχειρήσεων αποκλειστικά οικογενειακών σε ό,τι αφορά, για παράδειγμα, τη χρήση εξοπλισμού εργασίας ή επικίνδυνων ουσιών.

Απορρέει συνεπώς ότι η σουηδική νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία εφαρμόζεται μερικώς στους αυτοαπασχολούμενους.

2. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 137 Α.

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ: Ο φινλανδικός νόμος για την προστασία των εργαζομένων εφαρμόζεται στην εργασία που πραγματοποιούν οι εργαζόμενοι βάσει μιας σύμβασης και σε αντιστάθμισμα αποδοχών, για λογαριασμό και υπό την επίβλεψη ενός εργοδότη. Δεν εφαρμόζεται στους αυτοαπασχολούμενους.

Ωστόσο, οι διατάξεις σε θέματα υγείας στον τομέα της εργασίας εφαρμόζονται και στους αυτοαπασχολούμενους.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΑΥΣΤΡΙΑ: Η νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία εφαρμόζεται μόνο στους μισθωτούς. Οι αυτοαπασχολούμενοι δεν καλύπτονται.

ΒΕΛΓΙΟ: Κατά γενικό κανόνα, οι αυτοαπασχολούμενοι δεν καλύπτονται παρά μόνο στην περίπτωση που εργάζονται σε εργοτάξιο ή όταν υπάρχει υπεργολαβία.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ: Οι διατάξεις δεν ισχύουν για τους αυτοαπασχολούμενους παρά μόνο εφόσον αυτοί ασκούν δραστηριότητα σε εργοτάξιο.

Ωστόσο, οι αυτοαπασχολούμενοι υπάγονται στον κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων και καλύπτονται από το σύνδεσμο ασφάλισης κατά των ατυχημάτων - βιομηχανικός κλάδος. Συνεπώς υποχρεούνται να ακολουθούν αυστηρά τις "Προδιαγραφές για την πρόληψη των ατυχημάτων" αυτής της ασφαλιστικής εταιρείας.

ΚΑΤΩ-ΧΩΡΕΣ: Η *arbowet* νομοθεσία δεν ισχύει για τους αυτοαπασχολούμενους.

Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, όταν πρόκειται για εργοτάξια, ένας αυτοαπασχολούμενος που παρεμβαίνει σε μια επιχείρηση όπου εργάζονται μισθωτοί, οφείλει να τηρεί τις σχετικές κανονιστικές διατάξεις για την προστασία των εν λόγω εργαζομένων.

ΕΛΛΑΔΑ: Οι κανονιστικές ρυθμίσεις για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία δεν εφαρμόζονται στους αυτοαπασχολούμενους.

Οι προφανείς εξαιρέσεις απορρέουν άμεσα από το κοινοτικό δίκαιο (εργοτάξια, συντονισμός).

ΙΤΑΛΙΑ: Οι κανονιστικές διατάξεις για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία δεν ισχύουν για τους αυτοαπασχολούμενους.

Σε ορισμένες ωστόσο περιστάσεις, ιδίως όταν αυτοί καλούνται να προβούν σε παροχή υπηρεσιών σε επιχειρήσεις που απασχολούν μισθωτούς, μπορούν να κληθούν να σεβαστούν τους κανονισμούς για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία αλλά μόνο για την προστασία των εν λόγω εργαζομένων.

ΙΣΠΑΝΙΑ: Οι ανεξάρτητοι εργαζόμενοι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των κανονιστικών διατάξεων.

Ωστόσο, οι σχετικοί κανόνες για τη συνεργασία και το συντονισμό ισχύουν και γι' αυτούς κάθε φορά που βρίσκονται σ' ένα χώρο εργασίας όπου εργάζονται μισθωτοί.

Επίσης, οι κανονιστικές ρυθμίσεις για τα εργοτάξια περιέχουν κανόνες που ισχύουν για τους αυτοαπασχολούμενους..

ΓΑΛΛΙΑ: Κατά γενικό κανόνα, οι διατάξεις δεν εφαρμόζονται στους ανεξάρτητους εργαζομένους ούτε στους εργοδότες (εκτός εάν αυτοί ασκούν άμεσα μια δραστηριότητα σε ένα εργοτάξιο).

ΣΗΜ. Έχει δρομολογηθεί μια μελέτη για την επέκταση της εφαρμογής στους αυτοαπασχολούμενους στον τομέα της ατομικής ενέργειας.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

περί εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία στους αυτοαπασχολούμενους

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 308,

την πρόταση σύστασης της Επιτροπής,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹¹,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹²,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με κοινοτικό πρόγραμμα στο τομέα της ασφάλειας, της υγιεινής και της υγείας κατά την εργασία (1996-2000)¹³ προέβλεπε την εξέταση της ανάγκης για διατύπωση πρότασης σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των αυτοαπασχολούμενων, δεδομένου του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού τους.
- (2) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του¹⁴ σχετικά με γενικό πλαίσιο για την δράση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο τομέα της ασφάλειας, της υγιεινής και της υγείας στην εργασία (1994-2000) προτείνει τη συμπερίληψη μέτρων για την επέκταση της οδηγίας πλαισίου στους αυτοαπασχολούμενους και στο ψήφισμά του¹⁵ σχετικά με την ενδιάμεση έκθεση για την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος, εφιστά εκ νέου την προσοχή στην κατηγορία των αυτοαπασχολούμενων που βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό εκτός του πεδίου εφαρμογής της νομοθεσίας και υπενθυμίζει ότι η ανάπτυξη της υπεργολαβίας έχει ως συνέπεια την αύξηση των εργατικών ατυχημάτων.
- (3) Οι κοινωνικοί εταίροι αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην προστασία της υγείας και της ασφάλειας των αυτοαπασχολούμενων και σχεδόν στο σύνολό τους τίθενται υπέρ κοινοτικής δράσης με τη μορφή σύστασης του Συμβουλίου, που να δίνει έμφαση στους τομείς υψηλού κινδύνου και στα μέτρα κυρίως ενημέρωσης και

¹¹ ΕΕ C της , σ. .

¹² ΕΕ C της , σ. .

¹³ COM (1995) 282 τελικό, ΕΕ C 262 της 7.10.1995

¹⁴ ΕΕ C 205 της 25.7.1994, σ. 478

¹⁵ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25.2.1999 (A4-0050/1999)

ευαισθητοποίησης όσον αφορά την πρόληψη των κινδύνων, την επαρκή κατάρτιση και την κατάλληλη εποπτεία της υγείας.

- (4) Οι εργαζόμενοι που ασκούν την επαγγελματική δραστηριότητά τους εκτός εργασιακής σχέσης με εργοδότη ή, γενικότερα, εκτός οιαδήποτε υπαγωγής σε τρίτο δεν καλύπτονται - κατά κανόνα - από τις κοινοτικές οδηγίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία, κυρίως από την οδηγία - πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1989 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία¹⁶. Εξάλλου, σε ορισμένα κράτη μέλη, οι εργαζόμενοι αυτοί δεν καλύπτονται από τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία.
- (5) Ωστόσο, οι αυτοαπασχολούμενοι υπόκεινται στους ίδιους ακριβώς κινδύνους για την υγεία και την ασφάλειά τους με τους μισθωτούς.
- (6) Υπάρχουν τομείς που θεωρούνται τομείς «υψηλού κινδύνου» στους οποίους ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων είναι πολύ σημαντικός (γεωργία, αλιεία, κατασκευές, μεταφορές).
- (7) Η πρόσφατη σύσταση του ΔΓΕ (Διεθνές Γραφείο Εργασίας) που συνοδεύει τη σύμβαση σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στη γεωργία¹⁷, που αποτελεί τομέα «υψηλού κινδύνου», ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέψουν την προοδευτική επέκταση στους αυτοαπασχολούμενους της προστασίας που προβλέπεται για τους εργαζόμενους, λαμβάνοντας υπόψη, εάν κρίνεται σκόπιμο, τις απόψεις των οργανώσεων εκπροσώπησης των αυτοαπασχολούμενων γεωργών.
- (8) Τέλος, τα εργατικά ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες στις οποίες εκτίθενται ιδιαίτερα οι αυτοαπασχολούμενοι συνεπάγονται μεγάλο κοινωνικό και ανθρώπινο κόστος.
- (9) Για τους λόγους αυτούς, είναι σκόπιμο να λαμβάνεται υπόψη η κατηγορία των αυτοαπασχολούμενων.
- (10) Δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη συμπεριλαμβάνουν ήδη τους αυτοαπασχολούμενους στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας τους σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία και μολονότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού γίνονται αισθητές κυρίως στο εσωτερικό των διαφόρων κρατών μελών, η έγκριση ισοδύναμων μέτρων στα άλλα κράτη μέλη θα συνέβαλε στην άμβλυνση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού περιορίζοντας την εφαρμογή των διαφορετικών υγειονομικών κανόνων και των κανόνων που αφορούν την ασφάλεια μεταξύ των κρατών μελών.
- (11) Πρέπει επίσης να ενισχυθεί η πρόσβαση των αυτοαπασχολούμενων στην κατάρτιση και την ενημέρωση ώστε να βελτιωθεί παράλληλα η υγεία και η ασφάλεια των ίδιων και των άλλων εργαζομένων που μοιράζονται με αυτούς τους ίδιους χώρους εργασίας.
- (12) Οι στόχοι στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας που καθορίζονται στην παρούσα σύσταση δεν θίγουν το δικαίωμα κάθε κράτους μέλους να καθορίζει τις

¹⁶ ΕΕ L της 29.6.89, σ.1

¹⁷ ΔΓΕ, Σύμβαση 184/2001 της 21.6.2001

συγκεκριμένες λεπτομέρειες για την εφαρμογή της νομοθεσίας του στους αυτοαπασχολούμενους.

- (13) Η παρούσα σύσταση δεν θίγει τις υφιστάμενες ή μελλοντικές εθνικές διατάξεις που εξασφαλίζουν υψηλότερη προστασία.
- (14) Στην παρούσα κατάσταση, τα κράτη μέλη βρίσκονται στην καλύτερη θέση για την λήψη επαρκών μέτρων, ενώ η Κοινότητα πρέπει να συμβάλει στην πραγματοποίηση των στόχων της παρούσας σύστασης.
- (15) Η πρόταση εκπονήθηκε μετά από γνωμοδότηση των κοινωνικών εταίρων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 138 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης και της συμβουλευτικής επιτροπής για την ασφάλεια, την υγιεινή και την προστασία της υγείας στο χώρο εργασίας.

ΣΥΝΙΣΤΑ

ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

- 1) να αναγνωρίσουν, στο πλαίσιο της πολιτικής πρόληψης των κινδύνων και των εργατικών ατυχημάτων, το δικαίωμα των αυτοαπασχολούμενων όσον αφορά την προστασία της υγείας και της ασφάλειάς τους στο ίδιο βαθμό με τους μισθωτούς εργαζόμενους, καθώς και τις υποχρεώσεις στις οποίες υποβάλλονται στον τομέα αυτό,
- 2) να οργανώσουν την αναγνώριση του δικαιώματος αυτού και των υποχρεώσεων αυτών στην εσωτερική έννομη τάξη τους, προβλέποντας, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες τους και/ή τις εθνικές πρακτικές τους, κυρίως τη συμπερίληψη των αυτοαπασχολούμενων τον πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας τους για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία και/ή την έγκριση ειδικών μέτρων για το σκοπό αυτό,
- 3) να προσαρμόσουν, εάν απαιτείται, τη νομοθεσία αυτή στις ιδιαιτερότητες των αυτοαπασχολούμενων,
- 4) να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι αυτοαπασχολούμενοι μπορούν να λαμβάνουν από τις σχετικές υπηρεσίες και/ή τους σχετικούς οργανισμούς χρήσιμες πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με την πρόληψη των κινδύνων για την υγεία και την ασφάλεια στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς τους· τα μέτρα αυτά πρέπει να προσαρμόζονται στις ειδικές ανάγκες των ανεξάρτητων εργαζομένων και να τους επιτρέπουν να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους στους οποίους ενδέχεται να εκτίθενται,
- 5) να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι αυτοαπασχολούμενοι να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε επαρκή κατάρτιση για την απόκτηση κατάλληλων προσόντων όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία,
- 6) να εξασφαλίσουν ότι η εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές και στην κατάρτιση αυτή δεν συνεπάγεται για τους ανεξάρτητους εργαζόμενους χρηματικές επιβαρύνσεις αποτρεπτικού χαρακτήρα,

- 7) να λάβουν τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες και/ή πρακτικές για την εξασφάλιση της επαρκούς εποπτείας της υγείας των αυτοαπασχολούμενων ανάλογα με τους κινδύνους που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία,
- 8) να λάβουν υπόψη, κατά την εκπόνηση των σχετικών νομοθετικών μέτρων, τις εμπειρίες των άλλων κρατών μελών,
- 9) να μεριμνήσουν ώστε η εν λόγω ρύθμιση να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, εξασφαλίζοντας κυρίως κατάλληλο έλεγχο και κατάλληλη εποπτεία,
- 10) να εξετάσουν, ύστερα από περίοδο τεσσάρων ετών από την έγκριση της παρούσας σύστασης, την αποτελεσματικότητα των μέτρων που εγκρίθηκαν για την υλοποίηση των διατάξεων της παρούσας σύστασης και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*